

Karar Sayısı : 2018/11710

8 Aralık 2017 tarihinde Saraybosna’da imzalanan ekli “Türkiye-Bosna Hersek Karma Ekonomik Komisyonu Beşinci Dönem Toplantı Protokolü”nün onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 29/3/2018 tarihli ve 13605030 sayılı yazısı üzerine, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, Bakanlar Kurulu’nca 30/4/2018 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Recep Tayyip ERDOĞAN

CUMHURBAŞKANI

Binali YILDIRIM

Başbakan

B. BOZDAĞ

Başbakan Yardımcısı

M. ŞİMŞEK

Başbakan Yardımcısı

F. IŞIK

Başbakan Yardımcısı

R. AKDAĞ

Başbakan Yardımcısı

F. IŞIK

Başbakan Yardımcısı V.

B. BOZDAĞ

Adalet Bakanı V.

F. B. SAYAN KAYA

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

Ö. ÇELİK

Avrupa Birliği Bakanı

M. ÖZHASEKİ

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı V.

A. E. FAKIBABA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı V.

M. ÖZHASEKİ

Çevre ve Şehircilik Bakanı

V. EROĞLU

Dışişleri Bakanı V.

N. AĞBAL

Ekonomi Bakanı V.

F. B. SAYAN KAYA

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı V.

O. A. BAK

Gençlik ve Spor Bakanı

A. E. FAKIBABA

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

L. ELVAN

Gümrük ve Ticaret Bakanı V.

O. A. BAK

İçişleri Bakanı V.

L. ELVAN

Kalkınma Bakanı

İ. YILMAZ

Kültür ve Turizm Bakanı V.

N. AĞBAL

Maliye Bakanı

İ. YILMAZ

Millî Eğitim Bakanı

N. CANIKLI

Millî Savunma Bakanı

V. EROĞLU

Orman ve Su İşleri Bakanı

A. DEMİRCAN

Sağlık Bakanı

A. ARSLAN

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

TÜRKİYE-BOSNA HERSEK KARMA EKONOMİK KOMİSYONU BEŞİNCİ DÖNEM TOPLANTI PROTOKOLÜ

Türkiye ve Bosna Hersek arasında 7 Kasım 1995 tarihinde imzalanan Ticari ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın 10. Maddesi uyarınca kurulan Türkiye-Bosna Hersek Karma Ekonomik Komisyonu'nun (bundan itibaren Komisyon olarak anılacaktır) 5. Dönem Toplantısı, 7-8 Aralık 2017 tarihlerinde Saraybosna'da gerçekleştirilmiştir.

Türk Heyeti'nin Başkanlığı Türkiye Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. Sayın Recep AKDAĞ, Bosna Hersek Heyeti Başkanlığı ise Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Başkan Yardımcısı, Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanı Sayın Mirko ŠAROVİĆ tarafından üstlenilmiştir.

Heyet listeleri sırasıyla Ek 1 ve Ek 2'de gösterilmektedir.

Ziyareti esnasında Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Başkan Yardımcısı, Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanı Sayın Mirko ŠAROVİĆ ile görüşen Sayın Recep AKDAĞ ayrıca Bosna Hersek Başkanlık Konseyi Üyesi Sayın Bakir IZETBEGOVIĆ, Bosna Hersek Sivil İşler Bakanı Sayın Adil OSMANOVIĆ ve Bosna Hersek Federasyonu Başbakanı Sayın Fadil NOVALIĆ ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Beşinci Dönem Toplantısı'nda Heyet Başkanları, 2012 yılında Ankara'da gerçekleştirilen son Dönem Komisyon Toplantısı'ndan sonra ülkelerindeki ekonomik gelişmeler ile politikaları ve ikili ekonomik-ticari ilişkilerdeki gelişmeleri gözden geçirmişlerdir.

İki Heyet Başkanı ayrıca, Türkiye Cumhuriyeti ile Bosna Hersek (BH) arasında güçlü ticari ve ekonomik bağlar tesis etmenin ve yatırımları artırmanın iki ülkenin ortak hedefi olduğunu belirtmiştir.

İki Taraf ayrıca, bütün ekonomik alanlarda ikili ekonomik işbirliğinin daha da güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi yollarını ve araçlarını tartışmıştır.

Komisyonun sonuçları ve kararları aşağıda sunulmaktadır:

I. ULUSAL EKONOMİLERDEKİ DURUM VE EĞİLİMLER

İki Taraf, ekonomilerindeki kısa ve orta vadeli genel eğilimler hakkında birbirlerini bilgilendirmiş ve her iki ekonomideki olumlu gelişmeleri kaydetmişlerdir. Bununla birlikte, BH Tarafı, ekonomisinin Doğu Avrupa'nın geri kalanında kaydedilene göre daha zayıf olan döngüsel bir toparlanma yaşadığını bildirmiştir.

II. İKİLİ TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİNİN DEĞERLENDİRMESİ

İki Taraf, Komisyon'un son oturumundan bu yana ticari ve ekonomik alanlarda gerçekleştirdikleri ikili işbirlikleri hakkında bilgi alışverişinde bulunmuş ve bu alanların geniş bir faaliyet yelpazesini kapsadığını ve oldukça dinamik ve farklı olduğunu kabul etmiştir. Buna ek olarak İki Taraf, ikili işbirliklerinin, Türkiye Cumhuriyeti, Bosna Hersek ve Sırbistan Cumhuriyeti arasındaki Üçlü Ticaret Komitesi içinde de geliştirildiğini kaydetmiştir.

İki Taraf ayrıca, belirli konuları tartışmak ve belirli alanlarda işbirliğini ilerletmek, engelleri kaldırmak veya ticari faaliyetleri engelleyen belirli problemleri çözmek için faaliyetler planlamak amacıyla düzenlenmiş bir dizi hükümetlerarası toplantı (bakanlar düzeyinde ve diğer üst düzey toplantılar, ortak heyet oturumları, çalışma grupları) gerçekleştirildiğini belirtmiştir.

İki Taraf ayrıca, ortak şirketler arasında iş bağlantıları kurmak ve ticari bağlantıların kurulmasını kolaylaştırmak üzere düzenlenen bir dizi ticaret odaklı buluşmalara, iş heyeti ziyaretlerine ve forumlara dikkat çekmiştir.

III. İKİLİ TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİNİN DAHA DA GELİŞTİRİLMESİ İÇİN ÖNGÖRÜLER

İki Taraf, iki ülke arasındaki ikili ticari ve ekonomik işbirliğini gözden geçirmiştir ve olumlu sonuçları kaydetmiştir. İki Taraf ayrıca işbirliğinin daha da geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi için bazı konularda görüş alışverişinde bulunmuştur.

Ticaret ve Yatırım

İki Taraf, ikili ticaretlerindeki mevcut durum ve eğilimler, devam eden STA müzakerelerinin durumu, gümrük alanında işbirliği imkânları, ikili ticarete istatistiki verilerin değişimi, ticaret ve yatırım heyetleri düzenlenmesi gibi bir dizi yatırım ve ticaretle ilgili konuları gözden geçirmiştir.

İki Taraf, Komisyonun son oturumundan bu yana gerçekleşen ikili ticaret rakamlarını gözden geçirmiş ve istikrarlı artışa rağmen mevcut ticaret hacminin her iki ülkenin de potansiyelini yansıtmadığını belirtmiştir.

İki Taraf, STA'nın kapsamını gözden geçirmek ve genişletmek için Mayıs 2016'da başlatılan teknik müzakerelerin Temmuz 2017'de sonuçlanmasını memnuniyetle karşılamıştır. İki taraf ayrıca müzakerelerde bazı tarım ürünleriyle ilgili bekleyen hususları yakın zamanda çözmeye karar vermiştir.

Türk Tarafı, döviz bağımlılığını azaltmak için ulusal para birimlerinin ticari değişimlerde kullanılmasının önemine ilişkin görüşlerini ifade etmiş ve ulusal para birimlerinin ikili ticaretteki payını arttırmak için gerekli adımları atmaya önermiştir.

İki Taraf, iki ülke arasında sınır ötesi e-ticareti geliştirmek amacıyla lojistik, ödeme sistemleri ve gümrük işlemleri alanlarındaki ilgili kurumlar arasındaki işbirliği imkânlarını araştırmaya karar vermiştir.

İki Taraf, gümrük işbirliğinin ve güvenilir ticaret istatistiklerinin ikili ticari faaliyetler üzerindeki etkileri ölçmek adına önemini vurgulamıştır. İki Taraf, 2018 yılının ilk çeyreğinde Türkiye'de bu konularda yetkili makamlar arasında bir görüşme gerçekleştirilmesi hususunda anlaşmıştır.

İki Taraf, bir önceki dönemde ülkelerinde gerçekleştirilen doğrudan yabancı yatırımlar hakkında bilgi ve istatistik paylaşımının yanı sıra karşılıklı yatırımları hakkında bilgi alışverişinde bulunmuştur.

İki Taraf, ülkelerinde özel sektör tarafından gerçekleştirilen doğrudan yatırımların artırılmasının mevcut ikili ekonomik işbirliğini çeşitlendirmek ve derinleştirmek için büyük önem taşıdığına karar vermiştir. İki Taraf, bu anlayışla, Bosna-Hersek'e daha fazla Türk yatırımcı çekmek için mümkün olan her türlü çabayı göstermeye karar vermiştir.

İki Taraf, ülkelerinin yatırım fırsatlarından tam olarak yararlanabilmek için yeni yatırım işbirliği biçimlerini araştırmaya karar vermiş ve mevzuat ve tanıtım faaliyetlerine ilişkin sıklıkla bilgi alışverişi gerçekleştirmeyi kabul etmiştir.

İki Taraf, sektördeki piyasa araştırmalarını yapmak ve ülkelerinin rekabet avantajlarını keşfetmek için sektörel heyetlerini teşvik etmeyi kabul etmiştir.

BH Tarafı, yatırım ortaklığını hızlandırmak ve kolaylaştırmak için Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı (ISPAT) ile Bosna Hersek Yabancı Yatırım Teşvik Ajansı (FIPA) arasında bir Mutabakat Zaptı imzalamayı önermiştir. Bu amaçla, BH Tarafı, Mutabakat Zaptı taslağını değerlendirmek üzere Türk tarafına iletmıştır.

İki Taraf da; İş Forumları, B2B görüşmeleri, fuarlar ve sergiler vasıtasıyla iki ülke arasındaki iş ve ekonomik ilişkileri güçlendirmeyi amaçlayan ve DEİK (Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu - Türkiye) ile Bosna-Hersek Dış Ticaret Odası çatısı altında faaliyet gösteren Türkiye-Bosna Hersek İş Konseyi'nin faaliyetlerinden duydukları memnuniyeti dile getirmiştir.

Tarım

İki Taraf, Tarım Yürütme Komitesi'nin ilk Toplantısı'nın, 2012 yılında imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Bosna Hersek Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı arasında Tarım ve Kırsal Kalkınma Alanında İşbirliği Anlaşması"nın ilgili maddelerine uygun olarak 24 Ağustos 2017'de Saraybosna'da gerçekleştirildiğini memnuniyetle belirtmiştir.

İki Taraf, iki ülkenin sorumlu kurumlarının doğrudan temas kurarak mutabık kalacakları tarımın farklı alanlarında teknik işbirliğini artırmaya karar vermiştir.

İki Taraf, Tarım Yürütme Komitesi'nin, Tarım ve Kırsal Kalkınma Alanında İşbirliği Anlaşması'nın geçerliliğini beş yıl ve daha ileri bir dönem için uzatmaya karar vermesinden memnuniyet duyduklarını kaydetmişlerdir. Bu amaçla, BH Tarafı, Türk Tarafına diplomatik kanallar aracılığıyla resmi bir talepte bulunduğunu bildirmiştir. Türk Tarafı, BH Tarafına, bu Anlaşmanın uzatılması için yasal prosedürün başlatıldığını bildirmiştir.

İki Taraf, veterinerlik hizmetleri alanında, özellikle hayvan sağlığı belgelerinin verilmesi, değişimi ve karşılıklı tanıma prosedürleri ile potansiyel ihracatçı kuruluşların teftişi ve İkili İşbirliği Anlaşması'nın gereğince uygulanması konularında devam eden işbirliğinden duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir.

İki Taraf, veterinerlikle ilgili düzenlemelerde ve bilimsel yayınlarla ilgili bilgi alışverişinde işbirliğinin daha da geliştirilmesi gerektiğini kabul etmiştir. İki taraf da bilimsel kurumlar ve hayvan hastalıklarının araştırılmasında görev alan teşhis ve analitik laboratuvarlar arasındaki işbirliğinin önemini vurgulamış ve her iki Devlette de hayvan hastalıklarıyla ilgili konularda yetkili makamlar arasındaki bilgi alışverişini ve iletişimini hızlandırmaya karar vermişlerdir.

Turizm

İki Taraf, hem ikili işbirliği hem de ulusal ekonomilerin daha da geliştirilmesinde turizmin önemini dikkate alarak, 24 Kasım 2004 tarihinde imzalanan Turizm İşbirliği Anlaşması'nın 7. Maddesi uyarınca Turizm Ortak Komitesi toplantısını düzenlemeye karar vermişlerdir.

Taraflar, bu alandaki işbirliğinin öncelikli olarak tartışılabileceğini ve aşağıdaki alanlarla sınırlı olmadığını kabul etti:

- Spa, kültürel, macera ve eko-turizm, TTKS (Toplantı, Teşvik, Konferans, Sergi) ve dağ turizmi

- Türkiye'nin iyi uygulamalarının aktarımı amacıyla turizm alanında yetkili Bosna Hersek kurumlarından turizm uzmanları için çalışma gezilerinin organizasyonu
- Turizmde insan kapasitesinin eğitimi ve mesleki gelişiminin yanı sıra Türkiye'nin olumlu deneyimlerinin aktarılması ve uygulanması
- Turizm dernekleri ve tur operatörleri arasında bağlantı kurulması
- Akademik kurumlar arasındaki işbirliği ve öğrenci değişimi.

İki Taraf sağlık turizmi alanında işbirliği yapma konusunda anlaşmışlar ve bu alanda bir Çerçeve Protokol imzalamayı değerlendirmişlerdir.

Enerji ve Madencilik

İki Taraf elektrik, kömür, petrol, gaz, yenilenebilir enerji kaynakları ve enerji verimliliği alanlarında ikili işbirliğini artırmaya karar vermişlerdir.

Türk Tarafı, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) ile BH'nin ilgili kurumları arasında ortak projeler ve eğitim programları olanağı hakkında birlikte çalışma isteğini ifade etmiştir.

Ulaştırma

İki Taraf, iyi işleyen bir ulaşımın ticari ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesinde anahtar rol oynadığının altını çizmiştir. İki Taraf, Türkiye Cumhuriyeti ile Bosna Hersek arasındaki mal ticaretinde günümüzde en sık kullanılan güzergâhın, Türkiye Cumhuriyeti ile Bosna Hersek arasında 21 Ocak 1998'de imzalanan Uluslararası Karayolu Taşımacılığı Anlaşması uyarınca idare edilen karayolu ulaştırması olduğunu kaydetmiştir.

İki Taraf, ikili ticaret hacmini daha da artırmaya yönelik çaba göstermeyi taahhüt etmiş ve 21 Mayıs 2015'te imzalanan yeni Yolcu ve Eşyanın Karayoluyla Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşma'nın yürürlüğe girmesi ve uygulanması için gerekli prosedürlerin hızlandırılmasına karar vermiştir.

İki Taraf ayrıca, havayolu taşımacılığının turizm sektöründe en önemli taşımacılık modu olduğunu ve turistlerin karşılıklı taşınmasında çok sık kullanıldığını (Hava Taşımacılığı Anlaşması hükümleri uyarınca sürdürülen) teyit etmiştir.

Türk Tarafı, Türk hava şirketlerinin Bosna-Hersek'e uçuş güzergâhlarını güçlendirme isteğini dile getirmiştir.

Her iki Taraf, Bosna-Hersek'te Mostar, Banja Luka ve Tuzla gibi diğer uluslararası havaalanlarında yeni güzergâh açılması da dâhil olmak üzere Türk Hava

şirketlerini ve havalimanlarını Türkiye ile Bosna-Hersek arasındaki uçuş sayılarını artırmaya teşvik etmeyi kararlaştırmışlardır.

IV. DİĞER

Bilim, Sanayi ve Teknoloji

İki Taraf, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna-Hersek Bakanlar Konseyi Arasında Bilim ve Teknoloji İşbirliği Anlaşması uyarınca bilim ve teknoloji alanında ikili işbirliğini güçlendirmeye ve bu konuda somut adımlar atmaya kararlaştırmışlardır.

İki Taraf, EUREKA Programı kapsamında Türkiye ve Bosna-Hersek arasındaki işbirliğini yoğunlaştırma arzusunu dile getirmişlerdir.

İki Taraf, mal ticaretinin engelsiz bir şekilde sürdürülmesinin önemini dikkate alarak, kalite altyapısı alanında işbirliği faaliyetlerini yoğunlaştırmayı kabul etmiştir.

İki Taraf, Uluslararası Standardizasyon Organizasyonu (ISO) ve Uluslararası Elektroteknik Komisyonu (IEC) gibi uluslararası standardizasyon kuruluşlarında birbirlerini desteklemeyi kabul etmişlerdir.

Türk Tarafı, İslam Ülkeleri Standartları ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC) kurumsal çerçevesinde BH Tarafına işbirliği yapmayı teklif etmiştir.

İki Taraf, Türkiye'nin kümelenme tanıtım programlarındaki ve kümelenme politikalarındaki tecrübelerini BH ile paylaşması konusunda anlaşmıştır. İki Taraf ayrıca, gelecek vadeden işbirliği alanlarını araştırmayı ve belirlenecek sektörlerde Türkiye'deki kümelenme girişimleri ile BH'deki kümelenme girişimleri arasında eşleştirme faaliyetlerinde bulunmayı değerlendirmeyi kabul etmişlerdir.

Türk Tarafı; ilaçların, tıbbi cihazların, aşuların ve diğer tıbbi ürün ve hizmetlerin tedarik edilmesinin yanı sıra, yabancı şirketleri yerel şirketlerle ortaklık kurmaya, Ar-Ge çalışmalarına yatırım yapmaya ve ülkeye teknoloji transferi yapmaya yönlendirerek bilgi birikiminin geliştirilmesini içeren endüstriyel ortaklık programı konusundaki tecrübelerini paylaşmaya ve bu konuda rehberlik etmeye hazır olduğunu ifade etmiştir.

Müteahhitlik ve Teknik Müşavirlik Hizmetleri

Türk Tarafı, inşaat ve danışmanlık hizmetlerinde mevcut işbirliğinin geliştirilmesinin önemine işaret etmiş ve Bosna-Hersek'teki altyapı ve üstyapı projelerine katılmak konusunda ilgisini dile getirmiştir.

İki Taraf; karayollarının inşası, demiryollarının canlandırılması ve hava taşımacılığının geliştirilmesi gibi alanlarda ikili ekonomik işbirliğinin daha da geliştirilmesi için önemli fırsatlar bulunduğu konusunda mutabık kalmışlardır.

Türk Tarafı, Bosna Hersek'in 12-19 Kasım 2017 tarihlerinde Türkiye'de gerçekleştirilen Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklar Görüş ve Tecrübe Paylaşımı Programı Onuncu Toplantısı'nda temsil edilmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir. Türk Tarafı, bu programı desteklemesi için Bosna-Hersek'i gelecek yıl davet etmiştir.

* * *

İki Taraf, Komisyonun bir sonraki toplantısını diplomatik kanallar vasıtasıyla belirlenecek bir tarihte Ankara'da gerçekleştirmeyi kabul etmiştir.

8 Aralık 2017 tarihinde Saraybosna'da İngilizce orijinal iki nüsha olarak hazırlanmış ve imzalanmıştır.

Prof. Dr. Recep Akdağ
Başbakan Yardımcısı
Türkiye Cumhuriyeti

Mirko Šarović
Bakanlar Konseyi Başkan Yardımcısı, Dış
Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanı
Bosna Hersek

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HEYETİ

1.	Prof. Dr. Sayın Recep AKDAĞ	Türkiye Cumhuriyeti Başbakan Yardımcısı <i>Heyet Başkanı</i>
2.	Haldun KOÇ	Türkiye Cumhuriyeti Saraybosna Büyükelçisi
3.	Hasan YALÇIN	Anlaşmalar Genel Müdür Yardımcısı, Ekonomi Bakanlığı <i>Teknik Heyet Başkanı</i>
4.	Atakan ÖZDEMİR	Dış Ticaret Uzmanı, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, Ekonomi Bakanlığı
5.	Nurdan ÇAMLIBEL AYDIN	Dış Ticaret Uzmanı, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, Ekonomi Bakanlığı
6.	Ferda YILDIRIM	Müsteşar, Türkiye Cumhuriyeti Saraybosna Büyükelçiliği
7.	Sedat YILDIZ	Ticaret Müşaviri, Türkiye Cumhuriyeti Saraybosna Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği
8.	Salih Kağan ÖZDEMİR	Özel Kalem Müdür Yardımcısı, Başbakan Yardımcılığı Özel Kalem Müdürlüğü
9.	Fatma Seda SEVGİ	Dış Ticaret Uzmanı, Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Ekonomi Bakanlığı
10.	Mehmet Naci AKDOĞAN	Dış Ticaret Uzmanı, İthalat Genel Müdürlüğü, Ekonomi Bakanlığı
11.	Gizem ASMA ŞENEL	Avrupa Birliği Uzmanı, Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
12.	Ahmet SAĞLAM	Yol Yapım Şube Müdürü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı
13.	Efkan YÜKSEL	Otoyol Etüt ve Proje Şube Müdür Yardımcısı, Karayolları Genel Müdürlüğü, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı
14.	Ömer Faruk ALIMCI	Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı
15.	Ermina DIZDAREVIĆ	Türkiye Cumhuriyeti Saraybosna Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği
16.	Engin KURT	Dış Ticaret Uzman Yardımcısı, Anlaşmalar Genel Müdürlüğü, Ekonomi Bakanlığı

BOSNA HERSEK HEYETİ

1. Sayın Mirko ŠAROVIĆ Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Başkan Yardımcısı,
Bosna Hersek Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanı
Teknik Heyet Başkanı
2. Midhat SALIĆ Uluslararası Ticari İlişkilerden Sorumlu Bakan
Yardımcısı, Bosna Hersek Dış Ticaret ve Ekonomik
İlişkiler Bakanlığı
Teknik Heyet Başkanı
3. Dušan NEŠKOVIĆ Tarım, Gıda, Ormancılık ve Kırsal Kalkınmadan
Sorumlu Bakan Yardımcısı, Bosna Hersek Dış Ticaret
ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı
4. Admir SOFTIĆ Enerjiden Sorumlu Bakan Yardımcısı, Bosna Hersek
Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı
5. Brankica PANDUREVIĆ Su Kaynakları, Turizm ve Çevresel Korumadan
Sorumlu Bakan Yardımcısı, Bosna Hersek Dış Ticaret
ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı
6. Dragan MILOVIĆ Ekonomik Kalkınma ve Girişimcilikten Sorumlu Bakan
Yardımcısı, Bosna Hersek Dış Ticaret ve Ekonomik
İlişkiler Bakanlığı
7. Hajrudin PODBIĆANIN Ticaret Politikası ve Gümrük Vergilerinden Sorumlu
Bakan Yardımcısı, Bosna Hersek Dış Ticaret ve
Ekonomik İlişkiler Bakanlığı
8. Ljubomir KALABA Bosna Hersek Veterinerlik Ofisi Genel Müdürü
9. Pavo RADIĆ Bosna Hersek Veterinerlik Ofisi Genel Müdür
Yardımcısı
10. Mladen GOLUŽA Proje Planlama, Hazırlama ve Uygulamadan Sorumlu
Bakan Yardımcısı Vekili, Bosna Hersek Ulaştırma ve
İletişim Bakanlığı
11. Aner BEGIĆ Bosna Hersek Federasyonu Ticaret Bakan Danışmanı
12. Sanja ALATOVIĆ Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Brčko Bölgesi
Koordinatörlük Ofisi
13. Tanja MILAŠINOVIĆ -
MARTINOVIĆ Ekonomi Diplomasisi Daire Başkanı, Dışişleri
Bakanlığı, Bosna Hersek
14. Zdravko MARINKOVIĆ Genel Sekreter Yardımcısı, Bosna Hersek Dış Ticaret
Odası
15. Jovan MILOVANOVIĆ Gümrükler Müdür Yardımcısı, Bosna Hersek Dolaylı
Vergilendirme Müdürlüğü
16. Samira SULEJMANOVIĆ İkili Ticaret Daire Başkanı, Bosna Hersek Dış Ticaret
ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı

17. Adrijana MARIĆ Müdür Yardımcısı Vekili, Bosna Hersek Yabancı Yatırım Teşvik Ajansı
18. Almir HASEČIĆ Birinci Katip, Bosna Hersek Dışışleri Bakanlığı
19. Ognjenka LALOVIC Ekonomi Birimi Müdürü, Bosna Hersek Dış Ticaret Odası
20. Dženan MUSEMIĆ Gümrük Vergileri, Değer ve Ürün Menşei Daire Başkanı, Bosna Hersek Dolaylı Vergilendirme Müdürlüğü
21. Siniša DRAGIČEVIĆ Republika Sırpıka Ekonomik İlişkiler ve Bölgesel İşbirliği Bakanı Özel Kalem Müdürü
22. Suada HADŽIĆ Uluslararası İlişkiler ve Proje Koordinasyon Birim Başkanı, Bosna Hersek Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı
23. Dario BUŠIĆ Hava, Su ve Boru Hattı Nakliyesi Birim Başkanı, Bosna Hersek Ulaştırma ve İletişim Bakanlığı
24. Admir OPERTA Koordinatör Yardımcısı, Bosna Hersek Bakanlar Konseyi Brčko Bölgesi Koordinatörlük Ofisi
25. Goran SLATINŠEK Dış Ticaret İstatistikleri Daire Başkanı, Bosna Hersek İstatistik Ajansı
26. Elma DEMİR Kıdemli Danışman, Gümrük Politikaları İzleme ve Uygulama Birimi, Bosna Hersek Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı
27. Alma DAUT Kıdemli Danışman, Çok Taraflı Ticari İlişkiler Birimi, Bosna Hersek Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı
28. Faruk HADŽIOMEROVIĆ Uzman Yardımcısı, İkili Ekonomik İlişkiler Birimi, Bosna Hersek Dış Ticaret ve Ekonomik İlişkiler Bakanlığı

PROTOCOL

OF THE FIFTH SESSION OF THE TURKISH - BOSNIA AND HERZEGOVINA JOINT ECONOMIC COMMISSION

The *Turkish - Bosnia and Herzegovina Joint Economic Commission* (hereinafter referred to as *Commission*), established in accordance with Article X of the Agreement on Trade and Economic Cooperation between the Republic of Turkey and Bosnia and Herzegovina, signed on 7 November 1995, held its Fifth Session in Sarajevo, on 7 and 8 December 2017.

The Turkish delegation was led by H.E. Prof. Dr. Recep AKDAĞ, Deputy Prime Minister of the Republic of Turkey and the delegation of Bosnia and Herzegovina was led by H.E. Mirko ŠAROVIĆ, Deputy Chairman of the Council of Ministers and Minister of Foreign Trade and Economic Relations of Bosnia and Herzegovina.

The lists of delegations are attached hereto as Annex I and Annex II respectively.

During the visit, in addition to meeting with H.E. Mirko ŠAROVIĆ Deputy Chairman of the Council of Ministers and Minister of Foreign Trade and Economic Relations of Bosnia and Herzegovina, H.E. Prof. Dr. Recep AKDAĞ also met with member of the Presidency of Bosnia and Herzegovina H.E. Bakir IZETBEGOVIĆ, Minister of Civil Affairs of Bosnia and Herzegovina H.E. Adil OSMANOVIĆ and Prime Minister of the Federation of Bosnia and Herzegovina H.E. Fadil NOVALIĆ.

At the Fifth Session, the Heads of the two Delegations reviewed the economic developments and policies prevailing in their respective countries and the developments in the bilateral economic and commercial relations, since the last session of the Commission held in Ankara in 2012.

The Heads of the two Delegations also stated that stronger commercial and economic ties as well as increasing investments between the Republic of Turkey and Bosnia and Herzegovina (BiH) are the shared objectives of the two countries.

The two Sides further discussed the ways and means of further enhancement and diversification of the bilateral economic cooperation in all economic areas.

The results and conclusions of the Commission are as follows:

I. SITUATION AND TRENDS IN NATIONAL ECONOMIES

The two Sides informed each other on the major trends in their economies and prospective in the short and mid-term and noted the positive movements in both economies. The BIH Side, however, informed that its economy experienced a cyclical recovery which is still weaker to the one recorded in the rest of the Eastern Europe.

II. REVIEW OF BILATERAL TRADE AND ECONOMIC COOPERATION

The two Sides exchanged information on their bilateral trade and economic cooperation following the last session of Commission and agreed that it was quite dynamic and diverse covering wide range of activities in these areas. In addition, the two Sides noted that their bilateral cooperation has been enhanced within the Trilateral Trade Committee among The Republic of Turkey, Bosnia and Herzegovina and the Republic of Serbia.

The two Sides also noted a number of intergovernmental meetings (ministerial and other high-level meetings, joint bodies' sessions, working groups) have been organized with an intention to discuss various issues and plan activities for further improvement of cooperation in specific areas, remove barriers or resolve particular problems impeding business activities.

The two Sides equally noted a number of targeted business encounters, exchange of business delegations and forums were organized to establish business links between partner companies and facilitate establishment of business connections.

III. PROSPECTS FOR FURTHER IMPROVEMENT OF BILATERAL TRADE AND ECONOMIC COOPERATION

The two Sides reviewed the bilateral trade and economic cooperation between the two countries and noted positive outcomes. The two Sides also exchanged views on a number of issues for further improvement and diversification of cooperation.

Trade and investment

The two Sides reviewed a number of investment and trade related subjects such as the current situation and trends in their bilateral trade, the status of the ongoing FTA negotiations, cooperation possibilities in the field of customs, exchange of statistical data in bilateral trade, exchange of trade and investment delegations.

The two Sides reviewed their bilateral trade figures since the last session of the Commission and underlined that despite the steady increase, the current volume did not reflect the potentials of both countries.

The two Sides welcomed the conclusion of the technical negotiations launched in May 2016 for revising and extending the scope of the FTA in July 2017. The two Sides also agreed to solve out the pending issues in the negotiations on certain agricultural goods soon.

The Turkish side expressed its views on the importance of using national currencies in trade exchanges to reduce dependency on foreign currency and proposed to take necessary steps for increasing the share of national currencies in their bilateral trade.

The two Sides, with the aim of developing cross border e-commerce between two countries, agreed to explore the possibilities of cooperation between their relevant institutions in the fields of logistics, payment systems and customs procedures.

The two Sides underlined the importance of customs cooperation as well as reliable trade statistics for measuring the impacts on bilateral trade activities. The two Sides agreed to hold a meeting between the competent authorities on these issues in Turkey in the first quarter of 2018.

The two Sides exchanged information and statistics on foreign direct investments to their countries in the previous period as well as information on their mutual investments.

The two Sides agreed that the increase of direct investments of the private sectors in their respective countries is of great importance in diversifying and deepening their existing bilateral economic cooperation. The two Sides, with this understanding, agreed to exert every possible effort to attract more Turkish investors to Bosnia and Herzegovina.

The two Sides agreed to explore new forms of investment cooperation in order to take full advantage of the investment opportunities of their countries and agreed to exchange relevant information regarding legislation and promotion activities frequently.

The two Sides agreed to promote sectoral delegations to do on-site market research and explore the competitive advantages of their respective countries.

The BIH Side, proposed to conclude a Memorandum of Understanding between Investment Support and Promotion Agency of Turkey (ISPAT) and Foreign Investment Promotion Agency of Bosnia and Herzegovina (FIPA) in order to expedite and facilitate investment cooperation. To this end, BIH Side conveyed a draft of the Memorandum of Understanding to the Turkish side for consideration.

The two Sides expressed their satisfaction with the activities of Turkey-Bosnia and Herzegovina Business Council, operating under the umbrella of DEIK (Foreign Economic Relations Board of Turkey) and Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina which aims to strengthen the business and economic relations between the two countries through Business Forums, B2B meetings, exhibitions and fairs.

Agriculture

The two Sides noted with satisfaction that the first Meeting of the Agricultural Steering Committee was held on 24 August 2017 in Sarajevo in accordance with the related articles of the “Agreement between the Ministry of Food Agriculture and Livestock of the Republic of Turkey and the Ministry of Foreign Trade and Economic Relations of Bosnia and Herzegovina on Agriculture and Rural Development Cooperation” signed in 2012.

The two Sides agreed to enhance technical cooperation in different areas of agriculture which shall be agreed in direct communication of responsible institutions of the two countries.

The two Sides noted with satisfaction that the Agriculture Steering Committee agreed to extend the validity of Agreement on Cooperation in Agriculture and Rural Development for another period of five years and beyond. To that end, the BIH Side informed the Turkish Side that it has already submitted a formal request through diplomatic channel. The Turkish Side informed the BIH Side that the legal procedure has been initiated for the extension of this Agreement.

The two Sides expressed their satisfaction for the ongoing cooperation in the field of veterinary services, particularly on the issuance, exchange and mutual recognition procedures of animal health certificates, as well as inspection of potential exporting enterprises and duly implementation of the bilateral Agreement on Cooperation in Veterinary Field.

The two Sides agreed that cooperation should be further improved in exchange of information on veterinary-related regulations and scientific publications. The two Sides also underlined the importance of cooperation between scientific institutions, diagnostic and analytical laboratories which are involved in research of animal diseases and agreed to accelerate exchange of information and communication between competent authorities in both States on animal disease related issues.

Tourism

The two Sides, taking into account the importance of tourism in further development of both bilateral cooperation and national economies, agreed to convene a meeting of the Joint Committee for Tourism as per Article 7 of the bilateral Agreement on cooperation in Tourism signed on 24 November 2004.

The two Sides agreed that the cooperation in this field could be discussed primarily, but not limited to the following areas:

- spa, cultural, adventure and eco-tourism, MICE and mountain tourism
- transfer of good practice of Turkey and organization of study trips for tourism experts from Bosnia and Herzegovina institutions competent for tourism
- education and professional development of human capacities in tourism as well as transfer and application of positive experience of Turkey
- establishing links between tourist associations and tour operators
- cooperation between academic institutions and exchange of students.

The two Sides agreed to cooperate in the field of health tourism and consider signing a framework Protocol in this field.

Energy and Mining

The two Sides agreed to increase bilateral cooperation in the fields of electricity, coal, oil, gas, renewable energy resources and energy efficiency.

The Turkish Side expressed its interest to jointly work on the possibility of mutual projects and training programs between General Directorate of Mineral Research and Exploration (MTA) and BIH's relevant institutions.

Transport

The two Sides underlined the fact that a well-functioning transportation is the key element for improving trade and economic cooperation. The two Sides noted that at present the most frequently used form of trade in goods between the Republic of Turkey and Bosnia and Herzegovina is via the road network conducted in compliance with the Agreement on International Road Transport between the Republic of Turkey and Bosnia and Herzegovina signed on 21 January 1998.

The two Sides agreed to undertake efforts aimed at further increase of bilateral volume of trade and expedite the procedures required for entry into force and application of new Agreement on Road Transport of Passengers and Freight signed on 21 May 2015.

The two Sides, also reaffirmed that air transport, is the key mode of transport in tourism sector and most frequently used in exchange of tourists (operated under the provisions of the Agreement on Air Transport).

The Turkish Side expressed interest of the Turkish air companies in strengthening air routes to Bosnia and Herzegovina.

Both Sides agreed to encourage Turkish Air Companies and Airports to increase the number of the flights between Turkey and Bosnia Herzegovina including opening new routes to other international airports in Bosnia and Herzegovina, i.e. Mostar, Banja Luka and Tuzla.

IV. OTHER

Industry, Science and Technology

The two Sides agreed to strengthen bilateral cooperation in the field of science and technology and take concrete actions on this issue in accordance with Agreement on Cooperation in Science and Technology between the Government of the Republic of Turkey and Council of Ministers of Bosnia and Herzegovina.

The two Sides expressed their willingness to intensify cooperation between Bosnia and Herzegovina and Turkey under the EUREKA Program.

The two Sides, taking into account the importance of undisturbed flows of trade in goods both ways, agreed to intensify activities of cooperation in the area of quality infrastructure.

The two Sides agreed to support each other at international standardization organizations such as International Organization for Standardization (ISO) and International Electro-Technical Commission (IEC).

The Turkish Side proposed to BIH Side to cooperate under the institutional framework of the Standards and Metrology Institute for Islamic Countries (SMIIC).

The two Sides agreed to share the experiences of Turkey on cluster promotion programs and the cluster policies with BIH. The two Sides also agreed to investigate the promising areas of cooperation and to evaluate the pairing activities between the cluster initiatives in Turkey and the cluster initiatives in BIH in the sectors to be determined.

The Turkish Side expressed its readiness to share its experience and provide guidance on industrial partnership program which contains procurement of medicine, medical devices, vaccines and other medical products and services as well as extending its know-how on channelling foreign companies to establish partnerships with local companies, invest in R&D activities and promote technology transfer to the country.

Contracting and Technical Consultancy Services

The Turkish Side emphasized the importance of improving existing cooperation in construction and consulting services and expressed its interest to take part in the infrastructure and superstructure projects in Bosnia and Herzegovina.

The two Sides agreed that there are significant opportunities for further improvement of bilateral economic cooperation in the areas such as construction of highways, revitalization of railways and improvement of air transport.

The Turkish Side expressed satisfaction that Bosnia and Herzegovina was represented at the Tenth Session of Exchange of Views and Experience Programme between Turkic Countries and Relative Communities, which was held on 12 to 19 November 2017 in Turkey. The Turkish Side invited Bosnia and Herzegovina to support this programme next year.

The two Sides agreed to hold the next session of the Commission in Ankara on a date to be determined through diplomatic channels.

Done and signed in Sarajevo on 8 December 2017, in two originals in the English language.

Prof. Dr. Recep Akdağ
Deputy Prime Minister
of the Republic of Turkey

Mirko Šarović
Deputy Chairman of the Council of
Ministers of Bosnia and Herzegovina
and Minister of Foreign Trade and
Economic Relations

DELEGATION OF THE REPUBLIC OF TURKEY

1. H.E. Prof. Dr. Recep AKDAĞ Deputy Prime Minister of the Republic of Turkey
Head of Delegation
2. H.E. Mr Haldun KOÇ Ambassador of Turkey to Bosnia and Herzegovina
3. Mr Hasan YALÇIN Deputy General Director of Agreements, Ministry of Economy
Head of Expert Delegation
4. Mr Atakan ÖZDEMİR Foreign Trade Expert, General Directorate of Agreements, Ministry of Economy
5. Ms Nurdan ÇAMLIBEL AYDIN Foreign Trade Expert, General Directorate of Agreements, Ministry of Economy
6. Ms Ferda YILDIRIM Counsellor, Embassy of the Republic of Turkey
7. Mr Sedat YILDIZ Commercial Counsellor, Office of the Commercial Counsellor, Embassy of the Republic of Turkey
8. Mr Salih Kağan ÖZDEMİR Deputy Chief of Cabinet, Cabinet of the Deputy Prime Minister
9. Ms Fatma Seda SEVGİ Foreign Trade Expert, General Directorate of EU, Ministry of Economy
10. Mr Mehmet Naci AKDOĞAN Foreign Trade Expert, General Directorate of Imports, Ministry of Economy
11. Ms. Gizem ASMA ŞENEL EU Expert, General Directorate of EU and Foreign Relations, Ministry of Customs and Trade
12. Mr Ahmet SAĞLAM Road Construction Chief of Section, General Directorate of Highways, Ministry of Transport, Maritime Affairs and Communications
13. Mr Efkân YÜKSEL Highway Survey and Project Deputy Chief of Section, General Directorate of Highways, Ministry of Transport, Maritime Affairs and Communications
14. Mr Ömer Faruk ALIMCI Turkish Cooperation and Coordination Agency
15. Ms Ermina DIZDAREVIĆ Office of the Commercial Counsellor, Embassy of the Republic of Turkey
16. Mr Engin KURT Assistant Foreign Trade Expert, General Directorate of Agreements, Ministry of Economy

DELEGATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

1. H.E. Mr Mirko ŠAROVIĆ Deputy Chairman of the Council of Ministers and Minister of Foreign Trade and Economic Relations of Bosnia and Herzegovina (MoFTER BIH)
Head of Delegation
2. Mr Midhat SALIĆ Assistant Minister for International Trade Relations at MoFTER BIH
Head of Expert Delegation
3. Mr Dušan NEŠKOVIĆ Assistant Minister for Agriculture, Food, Forestry and Rural development at MoFTER BIH
4. Mr Admir SOFTIĆ Assistant Minister for Energy at MoFTER BIH
5. Ms Brankica PANDUREVIĆ Assistant Minister for Water Resources, Tourism and Environmental Protection at MoFTER BIH
6. Mr Dragan MILOVIĆ Assistant Minister for Economic Development and Entrepreneurship at MoFTER BIH
7. Mr Hajrudin PODBIĆANIN Assistant Minister of Customs Policy and Tariffs at MoFTER BIH
8. Mr Ljubomir KALABA Director of Veterinary Office of Bosnia and Herzegovina
9. Mr Pavo RADIĆ Deputy Director of Veterinary Office of Bosnia and Herzegovina
10. Mr Mladen GOLUŽA Acting Assistant Minister for Planning, Preparation and Implementation of Projects at Ministry of Communications and Transport of Bosnia and Herzegovina
11. Mr Aner BEGIĆ Advisor to the Minister of Trade of the Federation of Bosnia and Herzegovina
12. Ms Sanja ALATOVIĆ Office of the Coordinator of the Brčko District of Bosnia and Herzegovina in the Council of Ministers
13. Ms Tanja MILAŠINOVIĆ - MARTINOVIĆ Head of Department for Economic Diplomacy at Ministry of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina
14. Mr Zdravko MARINKOVIĆ Deputy Secretary General of the Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina
15. Mr Jovan MILOVANOVIĆ Assistant Director for the Customs at Indirect Taxation Authority of Bosnia and Herzegovina
16. Ms Samira SULEJMANOVIĆ Head of Unit for Bilateral Trade Relations at MoFTER BIH

17. Ms Adrijana MARIĆ Acting Assistant Director at Foreign Investment Promotion Agency of Bosnia and Herzegovina
 18. Mr Almir HASEČIĆ First Secretary, Ministry of Foreign Affairs of Bosnia and Herzegovina
 19. Ms Ognjenka LALOVIĆ Director of Economy Department at Foreign Trade Chamber of Bosnia and Herzegovina
 20. Mr Dženan MUSEMIĆ Head of Department for Tariff, Value and Origin of Goods, Indirect Taxation Authority
 21. Mr Siniša DRAGIČEVIĆ Head of the Cabinet of Minister of Economic Relations and Regional Cooperation of Republika Srpska
 22. Ms Suada HADŽIĆ Head of Unit for International Relations and Project Coordination at MoFTER BIH
 23. Mr Dario BUŠIĆ Head of Unit Air, Water and Pipeline Transport at Ministry of Communications and Transport of Bosnia and Herzegovina
 24. Mr Admir OPERTA Assistant Coordinator of the Brčko District of Bosnia and Herzegovina in the Council of Ministers
 25. Mr Goran SLATINŠEK Head of Department for Foreign Trade Statistics at Agency for Statistics of Bosnia and Herzegovina
 26. Ms Elma DEMIR Senior Adviser, Unit for Monitoring of Implementation of Customs Policy at MoFTER BIH
 27. Ms Alma DAUT Senior Adviser, Unit for Multilateral Trade Relations at MoFTER BIH
 28. Mr Faruk HADŽIOMEROVIĆ Expert Associate, Unit for Bilateral Trade Relations at MoFTER BIH
- Secretary of BIH part of the Commission*